

da grom bobni, da buče vetrovi, ker po nevihti je zrak toliko čistejši, dol in gora pa nam odsevata v prerojeni krasoti. Že se napoveduje novo Cankarjevo delo, dostojno njegovih najboljših proizvodov.

Dr. Iv. Merhar.

„Tilho in drugi“. Zbirka humoresk in satir. Spisal Ferdo Plemič. Založil L. Schwentner v Ljubljani 1906. Cena broširani knjigi 2 K, elegantno vezani 3 K. O tej knjigi še izpregovorimo.

„Talijska“, 23. Zbirka gledaliških iger. Ureja Fran Govékar. „Goriška Tiskarna“ A. Gabršček. Ta zvezek prinaša šaloigro „Cigani“, spisal Jakob Dolinar, in stane 80, po pošti 85 h.

Dr. Fr. Ilešič: Novomeški prošt Fran Nikola Peršič. (1790—1797) Slika iz jožefinske dobe ljubljanskega nadškofa Mihaela barona Brigida. — Odtisk iz „Izv. Muz. društva za Kranjsko“. — Ljubljana, 1906. Natisnila J. Blasnikova tiskarna.

„Slovenski sokolski koledar“ za leto 1907. Uredil Miroslav Ambrožič, vaditelj „Sokola“ v Ljubljani. II. letnik. V Kranju 1906. Izdal in založil vadiateljski zbor „Sokola“ v Kranju. Tisk J. Blasnika naslednikov v Ljubljani. Cena temu ročnemu in jako praktičnemu koledarju, ki obsega tudi več Sokolstva tičočih se člankov, je 1 K, po pošti 1 K 10 h. Dobiva se pri izdajateljih v Kranju.

Leposlovna knjižnica. I. zvezek: Razporoka. Roman, francoski spisal Pavel Bourget, preložil A. Kalan. Založila „Katoliška bukvarna“ v Ljubljani, tiskala tiskarna „Kat. tisk. društva v Postojni“. Cena broširani knjigi 2 K, vezani 3 K, po pošti 8 h več. Leposlovna knjižnica izhaja četrtletno. Prinašala bo v prvi vrsti prevode iz tujih literatur, a ne izključuje tudi izvornih del. — Prvi zvezek je čedno opremljen.

Knjige „Družbe sv. Mohorja“ za leto 1907. so sledeče: 1. Zgodbe sv. pisma, Slovencem pričel razlagati dr. Frančišek Lampe. 13. snopič. Spisal dr. Janez Ev. Krek. 2. Sveta družina, vzor krščanskim družinam. Nauki in molitve v posnemo in češčenje sv. družine nazareške. Spisal J. M. Seigerschmied. 3. Koledar „Družbe sv. Mohorja“ za leto 1907. 4. Uporniki. Povest. Spisal Ivan Lah. „Slovenskih Večernic“ 58. zvezek. 5. Lešniki. Knjiga za odraslo mladino. Spisal Jožef Stritar. 6. Pri severnih Slovanih. Potopisne črtice s slikami. Spisal Josip Lavtižar.

Dr. Ivan Žmavc je zasnoval novo socialno teorijo, slonečo glavno na prirodnih vedah in energetiki. Naslov dotičnemu spisu je: Elemente einer allgemeinen Arbeitstheorie. Beiträge zur Grundlegung einer neuen Wirtschafts- und Rechtsphilosophie in je izšel kot 48. zvezek „Berner Studien“, ki jih izdaja vseučilišni profesor dr. L. Stein. Cena 1 M (1 K 20 h).

Viljem Rohrman: Kmetijsko gospodarstvo. Cena vezanemu izvodu 1 K 60 h, po pošti 20 h več. Založila „Zvezna trgovina“ v Celju, pri kateri se knjiga tudi dobiva.

Dr. Franc Simonič: Slovenska bibliografija. I. Del: Knjige. (1550—1900). Izdala in založila „Slovenska Matica“. V Ljubljani 1905.

To je ena izmed tistih knjig, ki se do nje popne zase vsak narod le tekom vsakih 100 let, ali morda niti v takih obrokah ne. — Takozvano občinstvo korači mimo nje, ne da bi jo ošinilo s pogledom, a vsak raziskovalec slovstva in kulture sploh jo jemlje vedno in vedno v roke. Taka knjiga je, zanj isto, kar za planince seznamek markiranih potov, in opravlja isti dvojni posel: ona mu prvič pokaže, kar je že storjenega dela, in ga drugič s tem opozarja, koliko dela še njemu preostaja. Oboje je za vsakega delavca, ki hoče več nego delati brez smotra, temeljne važnosti.

Dobra bibliografija je v današnjih časih, ko se tako ogromno mnogo tiska in tako hitro pozablja, neogibno potrebna za vsakega, ki se peča s spoznavanjem literature; ako za njo ni poskrbljeno, skrbeti mora za njo vsak sam, kolikor pač more. Veliki narodi so v tem oziru izvečine dobro opremljeni s poročili v listih vseh strok in s posebnimi bibliografskimi objavami; ko bi teh pripomočkov ne bilo, bi bil nemogoč pregled črez njih sodobno slovstvo. Slovenci nimamo sistematskih bibliografskih poročil; vse je prepuščeno dobri volji in naklonjenosti naših listov, ki res v tem oziru precej store; a podjetje „Österr. Bibliographie“, ki je nameravalo izdajati bibliografije vseh avstrijskih narodov, je, žal, kmalu prenehalo.

Nič manj važni in potrebni, kakor take tekoče bibliografije, so bibliografski zborniki, ki zbero vse natisnjene, včasih tudi rokopisne slovstvene proizvode za daljšo dobo, morda celo za ves razvoj kakega naroda in njegovega slovstva. K takemu zborniku se zateka strokovni pisatelj pri vsakem svojem delu; često pa opravlja tak zbornik tudi važno vlogo pri reprezentaciji kakega naroda: kažoč na število knjig, zbranih v njem, more vsak zastopnik naroda konkretno dokazati, da je narod produktiven tudi na tem polju. Taka knjiga je nepobiten argument! — Glede take bibliografije smo bili Slovenci doslej na zelo slabem. Čopova-Šafaškova se končava baš tam (1831.), kjer se pripravlja procvit našega slovstva; iz poznejše nimamo nič sistematskega več. Z dr. Simoničevo bibliografijo pa smo dobili knjigo, ki obsega zbornik sploh vseh slovenskih knjig tekom našega književnega razvoja (1550–1900). To uvažujoč, spoznamo neprecenljivi pomen te knjige; ona je opravila za to dobo posel, ki se pač ne bo opravljal nikoli več, ker je opravljen. Le izpopolnjevala bo se še morda tuintam za kak drobiž in treba bo delo nadaljevati.

„Slovenska bibliografija“ ima izrečno naslov: „Knjige“, t. j., tam so zbrani naslovi le samostojnih slovenskih spisov; izšel pa bo še „drugi del“, ki obsega tudi mnogobrojne članke.

Da je ureditev knjige izborna in izbor točen, to se razume pri strokovnjaku, kakršen je dr. Simonič, samo ob sebi. Ko sem pred 4 leti (l. 1902. v „Popotniku“ in malo prej v „Zvonu“) nekaj malega pisal o slovenski bibliografiji, se mi ni sanjalo, da bomo v tako kratkem času mogli pozdraviti tako fundamentalno delo, kakor leži zdaj pred nami. Zdaj, ko imamo do l. 1900 popoln seznam knjig, je nujno želeli še to-le: v krajših obrokih, n. pr. po preteku vsakih 10 let, naj bi se izdajali zaporedni dodatki k tej bibliografiji; tako bi imeli vse slovensko knjištvo trajno v evidenci. Vse take zvezke naj bi zalagala Sl. Matica in jih izdajala v obliki toletne bibliografije.

Ni moja naloga preskušati popolnosti in zanesljivosti Simoničeve bibliografije; sploh bi tak posel mogel s pridom opravlјati le kdo, ki je v tesni zvezi s kako večjo knjižnico. Le en drobiž morem donesti: ko sem pred dvema letoma imel opraviti v berlinski „kraljevi knjižnici“, mi je enkrat prišlo na misel, pogledati, ima li ona kaj — slovenskih raritet. Našel sem nekaj malega in zdaj sem primerjal svoj zapisnik s Simoničevo bibliografijo. Znani glasoviti Trubarjev „Catechismus s dveima islagama . . .“, ki se nahaja v omenjeni knjižnici, je pri Simoniču točno naveden; takisto „Ta celi Catechismus, eni psalmi inu teh vekskih Godov . . .“ ter „Posvetne pesmi“ (Dajnkove) in „Slovenske písni“ (Korytkove). Ni pa pri Simoniču naslednjih dveh del, ki sta vpisani v berlinski kraljevi knjižnici pod Trubarjevim imenom in ki ju slovenska bibliografija, kolikor je meni v tem trenutku znano, doslej še ni nikjer zabeležila, namreč: „Kurze Auslegung der Sonntag-Fest-Evangelien. In Crobatischer Sprache. Litteris Ciruticis (sic!). Tubing. 1563.

4° ter isto delo, pa „litteris Glagoliticis. Ibid. 1562. 4°. NB. Titulus mutilus!“ (Po knjižniškem katalogu.) Isto velja za delo: „Edni kratki . . . nauci, najpotrebnej . . . artikuli . . . stare prave Vere Kristianske . . . skroz Antona Dalmatina istlmačeni . . .“ (Naslov sem si zabeležil le izpiskoma.) — Anton Dalmatin sploh ni zastopan v Simoničevi bibliografiji, morda zato ne, ker je pravzaprav Hrvat; vendar bi bilo umestno, tudi njemu dati prostora poleg naših protestantov, ker tedaj pač niso bile merodajne današnje jezikovne meje. — Tudi onadva Trubarjeva spisa sta izostala najbrž zato, ker sta pisana v hrvaščini in celo z glagolico, ozir. cirilico. — Komur nanese prilika, naj si ogleda te knjige v Berlinu in naj pojasni njih literarno ozadje; jaz sem tedaj (l. 1904.) te podatke pobral le ob potu k drugim študijam.

Dr. Jos. Tominšek.

Hrvatsko Kolo. Naučno-književni i umjetnički zbornik. Knjiga I: 1905. Izdala Matica Hrvatska. U Zagrebu 1905.

V predgovoru nas obvešča odbor Matice Hrvatske, da je „Hrv. Kolo“ „idejni nastavak“ nekdanjemu Kolu Matice Ilirske, a izdala ga je zato, ker hoče ž njim kakor tako nadomestiti „Vienac“, češ, da tega lista Matica ni mogla podpirati brez škode za redna svoja izdanja. — Nekoliko pač tudi odtod izvira nasprotstvo „mladih“ in „Savremenika“ proti „Kolu“ in Matici; kajti zamerili so Matici njeno postopanje napram „Viencu“ (gl. Savremenik, god. I., knj. II., svez. 1/2, str. 140). — Mi stojimo kot mirni motrilci ob strani tega razpora, ki ga sicer obžalujemo kot takega, ki pa je dobro došel, ker sili obe stranki, da napenjata svoje moči: „Savremenik“ je prav dobra revija, „Glas Matice Hrv.“ je prinašal tudi jedrnate članke in „Kolo“ tudi ni na celini „veoma slabo“.

Natančne presoje vseh sestavkov v „Kolu“ na tem mestu pač nihče ne pričakuje; le obris moremo podati o knjigi, ki jo diči trinajst bolj ali manj uspelih slik (najboljši se mi zdita Medovičeva „Madona“ in Crnčičeva „Mlada Istranka“). — Literarnih prispevkov je 25, najrazličnejše vsebine in različne vrednosti. V zadnjem oziru je seveda vsaka cena relativna. Za svojo osebo sem črpal največ dobička in naslade iz „Pogleda na razvoj hrvatske umetnosti v moji dobi“, ki ga je po svojih zapiskih spisal znani, v raznih ozirih prvi hrvaški estetik J. Kršnjavi (str. 215. do 308.). Ti spomini, pisani spretno in s krepko individualnostjo, odrivajoč vse, kar ji zavira pot, so pravcata zgodovina hrvaške umetnosti (posebno kiparstva); opremljene so s toliko anekdotami, da jih kar ne moremo deti iz rok. Prevažna je tale izjava pisatelja, ki je mnogo, mnogo izkusil (str. 255.): „Mene je nekoč silno veselilo homerično stanje našega naroda, ponosio sam se s tim, da imademo još naših rapsoda; da skute naših seljakinja izgledaju kao starogrčka odijela na arkaističnim kipovima i slikama; da naša tamburica zuji kao grčka kythara i da naš narod još na staro grčki način pjeva. Proučavanje narodnoga kućnoga obrta vodilo me je na proučavanje narodno gospodarstvenih pitanja, pa se moja radost s homeričnoga stanja našega naroda pretvorila u žalost, što smo zaostali tako, da u nas još izgleda mnogo toga, kako je kod velikih naroda izgledalo prije tisuće i tisuće godina.“ — Takisto zanimive so „Mile uspomene“ Vj. Klaića izza njegovega urejevanja „Vienca“; škoda, da jih ni več. — Važen lit.-hist. prispevek je Milčetičev „Nikola Tommaseo“; dr. Čuka je spisal „Spomen biskupa J. J. Strossmayera“.

Izmed beletristnih sestavkov je Vj. Novakov „Iz velegradskoga podzemlja“ dovršena, pretresljiva slika; v isto vrsto stavim Viktorije Risakovičeve povest o ciganski Marti. — Tomičeva „Paka ljubav“ predstavlja perverznega kavalirja, ki ljubi tujo zakonsko ženo le tako dolgo, dokler ne obvdovi. — Kuzmaničeva